

Jaarverslag
&
Financieel Jaarverslag
over het jaar
2016

STICHTING ROBERT A. LEVISSON

Zuidelijke Wandelweg 41 • 1079 RK Amsterdam • Netherlands
contact@levisson.nl • www.levisson.nl • Tel. +31 (0)20 54 00 133
IBAN: NL88 ABNA 0400 3782 13 • KvK: 34178043 • ANBI: 811001994

Rabbijn Robert A. Levisson (1913-2001) was één van de grote voormannen binnen het Nederlands Verbond voor Progressief Jodendom. Hij was de zoon van de oprichter van de Liberaal Joodse beweging in Nederland. Na de Tweede Wereldoorlog richtte hij de LJG Den Haag weer op en werd hij één van de grote liberale leiders in het land. Hij was een wijs mens, een begenadigd spreker en schrijver en een voorvechter van Israël.

Jehie zichro baroach - יהי זכרו ברוך - Zijn nagedachtenis zij gezegend

Inleiding

Onze rabbijnenopleiding vormt de kern van het Instituut. In dit verslagjaar is onze veelbelovende rabbijnstudent, Joram Rookmaaker, met veel enthousiasme bezig zich voor te bereiden op zijn rol als rabbijn in de toekomst. Per 1 maart 2017 is hij benoemd als krijgsmachtrabbijn. Hij is de derde in rij. Ikzelf was de eerste krijgsmachtrabbijn toen ik nog studeerde aan het Leo Baeck College in Londen en heb de basis gelegd voor een liberaal joodse invulling van deze functie. Twaalf en een half jaar, totdat ik fulltime rabbijn werd van de LJG Amsterdam, vervulde ik deze functie. Rabbijn Albert Ringer, toen nog student aan het Levisson Instituut, heeft het van mij overgenomen en ook hij was 12,5 jaar rabbijn bij de krijgsmacht. Nu dan weer een student aan het Levisson, die deze functie bekleedt.

Het Levisson Instituut verzorgt verder de bijscholingen voor onze rabbijnen, chazaniem en leraren van het jeugdonderwijs (Talmoed Tora). We zijn bezig de hele Tora in te zingen op de trope zoals die in Nederland in onze kehillot wordt gebruikt. Zo kan iedere ba'al koree met dit materiaal gaan leren, maar belangrijker nog, de kinderen die hun bar en bat mitswa voorbereiden en de leraren die hen daarop voorbereiden, kunnen het gaan gebruiken en iedereen die een gedeelte van de Tora wil leren lajenen.

Mijn zorg blijft de opvolging van onze rabbijnen in de toekomst. De toekomst van het spiritueel leiderschap van onze kehillot moet gegarandeerd blijven en daartoe moeten we jongeren blijven inspireren om functies te kiezen als rabbijn, chazan en leraar. Zonder hen zal het steeds moeilijker worden het voortbestaan van de Liberaal Joodse Gemeenschap, waar Tora, traditie en een moderne visie op jodendom centraal staan, zeker te stellen. Niet alleen voor onze eigen generatie, maar ook voor die van onze kinderen en kleinkinderen. Daar is vanzelfsprekend geld voor nodig, want lesgeven kost geld, zeker als je een professioneel niveau wilt handhaven, en daar mag niet op ingeleverd worden. Wij zullen dan ook meer mensen en stichtingen duidelijk moeten maken dat we zonder investeringen geen toekomst hebben. Daarmee zou de toekomst van de Liberaal Joodse Gemeenten ook onzeker worden. Kortom, mijn oproep aan u allen is om ons financieel te steunen. We zijn geregistreerd als ANBI, dus uw donaties zijn aftrekbaar van de belasting. Als u betrokken bent bij een stichting of fonds en als wij binnen uw doelstellingen vallen, neemt u eens contact met ons op. Maar met geld alleen is de toekomst van de joodse gemeenschap in Nederland nog niet zeker. We hebben vooral ook enthousiaste mensen nodig die het leuk en interessant vinden en voor wie het een passie is om te leren en lessen door te geven. Leren over en uit onze joodse bronnen. Leren wat joodse pastorale zorg inhoudt. Leren hoe je derasjot kunt houden en wat jij kunt betekenen voor de joodse gemeenschap. We hebben leiderschap nodig, als u tenminste vindt dat wij als joodse gemeenschap moeten blijven bestaan.

De Spreuken van de Vaderen (2:4) zeggen: "*al tifros min hatsiboer*", "zonder je niet af van de gemeenschap", en de Talmoed Jeroesjalmie (J. Berachot) zegt: "*kol ha'osek betsorchee tsiboer ke'iloe oseek baTora*", "diegene die zichzelf bezighoudt met de noden van de gemeenschap, is alsof hij zich bezig houdt met Tora zelf". Als u deze woorden leest, bedenk dan eens, om de woorden van een bekende Amerikaanse president uit de zestiger jaren te parafraseren: "Bedenk niet alleen wat de joodse gemeenschap en het Levisson Instituut voor u kunnen doen, maar bedenk eens wat u voor de joodse gemeenschap en het Levisson Instituut kunt doen".

Mijn dank aan een ieder die zijn inzet het afgelopen jaar weer heeft gegeven aan ons Instituut.

Rabbijn mr. Menno ten Brink
decaan Levisson Instituut

Inhoud

Inleiding	3
1. Het studiejaar 2016	
Een dag over het Liberaal Jodendom	5
Opening van het academisch jaar 2016-2017	
Rabbijnopleiding	6
Nascholing van de rabbijnen	
Nascholing van de voorzangers	
Rimon-Liberaal Joods Landelijk Onderwijs Centrum	
Nascholing van de leerkrachten	7
Ba'al koree	8
Tora-project	
Wetenschappelijk onderzoek	
Communicatie	9
Sidra van de Week	
Bibliotheek	
Management Team	
Samenstelling bestuur, leiding en commissies	10
Vrienden en donateurs	11
Plannen voor 2017	
2. De Financiering	
Financieel jaarverslag over het boekjaar 2016	12
Balans per 31 december 2016	
Staat van baten en lasten over 2016	13

1. Het studiejaar 2016

Een dag over het Liberaal Jodendom

Het Levisson Instituut organiseerde op 15 mei een Dag over het Liberaal Jodendom in het gebouw van LJG Utrecht. Drie sprekers waren uitgenodigd om hun visie op verschillende onderwerpen in het Liberaal Jodendom te geven:

Prof. dr. Judith Frishman: *De strijd naar emancipatie en vernieuwing: de ontwikkeling van het Liberaal Jodendom.*

Chaya Brasz: *Nederlandse Progressieve Joden in de wereld van het optimisme (1930-2016).*

Rabbin Menno ten Brink: *Halachische beslissingen in Progressief Joods Nederland, aan de hand van enkele casussen.* Hij verving op het laatste moment de zieke rabbijn Albert Ringer.

Aan de hand van door de sprekers aangedragen stellingen, werd na afloop van de lezingen een debat met alle aanwezigen gehouden.

Judith Frishman: Het Liberaal Jodendom vandaag loopt achter de feiten van de zeer sterk veranderde en (nog steeds) veranderende maatschappij aan en is in de huidige vorm geen lang leven beschoren.

Chaya Brasz: De strijd om de Kotel (Klaagmuur) is een goed voorbeeld van de manier waarop Progressieve joden de Orthodoxie als referentiekader kiezen en dan hetzelfde opeisen in plaats van een eigen creatieve koers uit te zetten.

Opening van het academische jaar 2016-2017

De opening van het nieuwe academisch jaar 2016-2017 werd op zondag 30 oktober 2016 in het gebouw van LJG Utrecht gehouden.

Voorzitter Ella Wijnschenk-Oesterman sprak het openingswoord uit en ook rabbijn Menno ten Brink, decaan van het Levisson Instituut, sprak enkele woorden.

Gast spreker was Frank van Vree, de nieuwe directeur van het NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies. Hij sprak over een zeer actueel onderwerp: *De Tweede Wereldoorlog en de dynamiek van de herinnering - op het kruispunt van generaties.*

Hij legde uit dat door de wisseling van de generaties de herinneringscultuur dynamisch is en dat sinds de jaren negentig de vorm van herinneren door de jongere generatie al anders is dan die van hun ouders. De herinnering aan de Tweede Wereldoorlog zal echter niet verdwijnen na het overlijden van de eerste generatie.

Zie voor de toespraak van Ella Wijnschenk, het verslag van de lezing en foto's van de opening van het Academisch jaar: www.levisson.nl > Fotos-Video's > Opening Academisch Jaar 2016.

Rabbijnopleiding

Onze rabbijnstudent, Joram Rookmaaker, vordert goed met zijn studie, nadat hij die weer in het najaar van 2015 heeft opgepakt. Naast zijn studie is hij assistent-rabbijn bij de LJG Amsterdam. Hij werkt gedurende 20 uur per week naast rabbijn Menno ten Brink in de gemeente en studeert 20 uur per week bij het Levisson Instituut. In de loop van het studiejaar is hij tijdelijk 30 uur gaan studeren en 10 uur gaan werken om vaart te maken met de studie. Vanaf 1 maart 2017 is hij tevens krijgsmachtrabbijn (zie ook de inleiding van rabbijn Menno ten Brink).

Nascholing van de rabbijnen

In het verslagjaar vonden twee verschillende nascholingen plaats. In juni leerden de rabbijnen twee keer met Leo Mock, waarbij stukken uit de Talmoed werden bestudeerd.

Rabbijn Amy Scheinerman uit Baltimore in de Verenigde Staten bracht in het weekend van 26-28 augustus een bezoek aan het Levisson Instituut. Op vrijdagavond hield zij de derasja (preek) tijdens de dienst in LJG Amsterdam en op zaterdagochtend in LJG Den Haag. Beide derasjot waren in de vorm van interactieve leersessies aan de hand van teksten uit de Talmoed. Na de dienst en lunch in Den Haag leerde zij met de aanwezige rabbijnen en iedereen die daarbij wilde zijn. De bijscholing van de rabbijnen ging de hele zondag verder in het gebouw van LJG Amsterdam en ook hierbij was een aantal geïnteresseerde LJG-leden aanwezig.

Zie voor een verslag over het bezoek van rabbijn Amy Scheinerman: www.levisson.nl > Over ons > Nieuwsbrieven > Nieuwsbrief augustus 2016

Nascholing van de voorzangers

In 2016 werd een nascholing voor de voorzangers georganiseerd. Deze vond plaats op 28 augustus en werd wederom geleid door Gilad Nezer, chazan van LJG Amsterdam, en Shura Lipovsky, zangeres van het Jiddisj lied. Net als vorige keren werd de nascholing gegeven in de vorm van een masterclass, waarbij iedere deelnemer individueel instructies krijgt na het zingen van een onderdeel. De nadruk lag dit keer op het Slotgebed (Ne'ila) van de Jom Kipoerdienst.

Rimon - Liberaal Joods Landelijk Onderwijs Centrum

Het landelijk liberaal joods onderwijscentrum Rimon, onderdeel van de Stichting Robert A. Levisson, heeft in 2016 pas op de plaats gemaakt. Uitgangspunt was om voorlopig geen nieuw digitaal lesmateriaal meer te maken, maar wel het bestaande materiaal over jodendom en Hebreeuws op de website van Rimon (www.rimon-ljloc.nl) bij te werken.

Matty van Eldik, coördinator van Rimon, heeft samen met Tanja Verstelle diverse wijzigingen in de website aangebracht.

Daarnaast is er gekeken hoe Rimon zich in de komende jaren kan ontwikkelen en hoe de leerkrachten er meer bij kunnen worden betrokken. Dit heeft geresulteerd in een eerste overleg in november 2016 met alle hoofden onderwijs van de gemeenten waar Talmoed Tora-onderwijs wordt gegeven. Het is de bedoeling dat er voortaan twee keer per jaar een dergelijk hoofdenoverleg zal plaatsvinden en dat gezamenlijk de koers verder wordt uitgezet. Uit dit hoofdenoverleg bleek een grote behoefte aan een nieuwe Rimon-website, waar de leerkrachten veel makkelijker lesmateriaal kunnen vinden. Aan de nieuwe website wordt intussen gewerkt en zal in de loop van 2017 gereed zijn.

In het najaar van 2016 is begonnen met een nieuwe lerarenopleiding. Vooral ten behoeve van het onderwijs in Amsterdam zijn veel nieuwe leerkrachten die opgeleid dienen te worden. Op 28 augustus 2016 vond de eerste bijeenkomst plaats met 15 deelnemers, bestaande uit nieuwe leerkrachten en onderwijsassistenten. Het onderwerp van deze eerste bijeenkomst was de methode Hebreeuws en werd door Matty van Eldik gedoceerd. Vanaf april 2017 zullen nog drie bijeenkomsten worden georganiseerd, waarbij ook nieuwe leerkrachten uit andere gemeenten aanwezig zullen zijn. De focus zal dan liggen op pedagogische en didactische vaardigheden.

In het verslagjaar is ook de laatste videofilm met bijbehorende lessen gemaakt. De film ‘Twee kinderen en een sjofar’ over het joodse leven thuis in de maand Tisjri tijdens Rosj Hasjana en Jom Kipoer, is opgenomen met leden van LJJ Gelderland en hun kinderen.

Ook nu waren Liesbeth Aussen voor het script en de productie, en Jos Vecht voor het camerawerk en de montage verantwoordelijk.

De film is op de website van Rimon te bekijken: www.rimon-ljloc.nl > Nieuwe media > Twee kinderen en een sjofar.

Nascholing van de leerkrachten

Rimon en het Levisson Instituut organiseerden in 2016 twee keer een landelijke nascholing voor de leerkrachten van het Talmoed Tora-onderwijs, zoals gebruikelijk in het gebouw van LJJ Amsterdam. In aanwezigheid van 16 deelnemers kwamen op 7 februari diverse onderwerpen ter sprake, vooral gericht op de praktijk.

Ina Vijzelman liet zien hoe je een klaslokaal joods maakt met prikborden en thematafels. In de middag gingen de deelnemers met Ina en Matty van Eldik aan de slag in een Poeriematelier. Ook kon uit drie workshops worden gekozen: 1) ‘Hoe voer ik een positief gesprek met ouders?’ o.l.v. Dayah Guy, 2) De Hebreeuwse lesmethode ‘Hoi’ o.l.v. Israel Golani en 3) ‘Joa, wat doe ik in die klas? Taken voor de jongere onderwijsassistent aan

de hand van het stagiaireboek’ met Ina Vijzelman en Matty van Eldik.

Na de lunch leerde men met rabbijn Menno ten Brink aan de hand van een tekst over ‘Tora leren als een doel op zich’.

Op de tweede landelijke bijscholing op 11 november was het onderwerp *God*, waarbij 25 mensen aanwezig waren. Rabbijn Menno ten Brink en assistent-rabbijn/rabbijnstudent Joram Rookmaaker behandelden het onderwerp 'Praten over God met kinderen'. Na de lunch liet gastspreker Laurée Melsen zien hoe je in de klas kan 'filosoferen met kinderen'.

Ba'al koree

De Ba'al koree opleiding van het Levisson Instituut bestond uit twee gedeelten. In 2014 heeft de cursus lajenen (reciteren) van de Tora plaatsgevonden. In de periode april-mei 2016 het tweede gedeelte, de Haftara, bestaande uit 5 lessen van elk 2 uur. Helaas was voor de laatste cursus niet erg veel belangstelling. Beide cursussen werden gedoceerd door Channa van Unen-Meyer.

Tora-project

Begin 2015 is het project gestart om de hele Tora in te zingen volgens de Nederlands liberale troep voor Sjabbat en deze te publiceren in de muziekbibliotheek op de Levisson website. Het geheel wordt uitgevoerd door Amir Naamani van LJG Den Haag en Bram Lagendijk van LJG Rotterdam. Beiden zijn ervaren ba'alee koree (lajeners, voorgangers).

Voor dit omvangrijke project bleek eind 2016 meer tijd nodig te zijn dan de aanvankelijk ingeschatte twee jaar. Intussen zijn alle teksten ingezongen. Deze moeten echter nog gecontroleerd en eventueel gecorrigeerd worden. Na de laatste bewerkingen zullen alle alijot per sidra, per Toraboek en per jaar van de driejaarscyclus gepubliceerd worden op de website van het Levisson Instituut. In de loop van 2017 zal hiermee worden begonnen.

Wetenschappelijk onderzoek

Het wetenschappelijk onderzoeksproject *Van Adath Jeschurun naar Adath Jesjoeroen* door Chaya Brasz, over de religieuze ontwikkelingen binnen het jodendom in Nederland in de negentiende en twintigste eeuw, is bedoeld om lacunes in te vullen, die er wat betreft dit onderwerp in de geschiedschrijving van het Nederlandse jodendom bestaan. Als bijproduct verscheen in de zomer van 2016 een artikel van Chaya Brasz in *European Judaism, a Journal for the New Europe* (Vol. 49, 16/1). Dit bijzondere nummer verscheen ter gelegenheid van de negentigste verjaardag van de World Union for Progressive Judaism.

Het artikel, dat als eerste in deze bundel werd geplaatst, ging over 'Dutch Progressive Jews and their Unexpected Key Role in Europe'. Chaya Brasz lichtte daarin de sleutelrol toe, die de Nederlandse beweging zowel voor als na de Tweede Wereldoorlog op het vasteland van Europa heeft gespeeld. De WUPJ probeerde in de jaren na haar oprichting (1926) tot aan het uitbreken van de oorlog in diverse landen nieuwe gemeenten van de grond te krijgen. Dat lukte het beste in Nederland. Naarmate de opkomst van het nazisme in Duitsland het bestaan van een bloeiende gemeenschap daar steeds verder bemoeilijkte, verschoof het zwaartepunt naar Amsterdam. Dit werd bezegeld met de wereldconferentie van de WUPJ in 1937.

Na de oorlog en ondanks de uitzonderlijk grote schade in de joodse gemeenschap, slaagden Nederlandse joden er in die rol opnieuw te spelen. Europa leek een woestijn, Liberaal Joods Duitsland was weggevaagd en de enige betekenisvolle gemeente bestond in Parijs. Maar aan het eind van de jaren zestig had LJG Nederland al evenveel leden als die Franse Liberale gemeente.

De overschakeling naar het Engels als centrale wereldtaal was bovendien iets waar de Nederlandse gemeenten soepeler mee omgingen en de kwaliteit van het leiderschap van toen deed de rest.

Het is de bedoeling dat het manuscript van het boek na afronding in het Engels zal worden uitgegeven door de Hebrew Union College Press in Cincinnati.

Communicatie

Na een afwezigheid van drie jaar is in augustus 2016 weer een Nieuwsbrief verschenen, in een nieuwe vorm en verstuurd via de e-mail. Verschillende onderwerpen aangaande het Instituut komen aan bod. In 2016 zijn vier Nieuwsbrieven uitgebracht. Deze zullen op onregelmatige tijden blijven verschijnen. Aanmelden kan via contact@levisson.nl.
Zie ook: www.levisson.nl > Over ons > Nieuwsbrieven

In 2016 verscheen ook een nieuwe brochure over het Instituut. Een Engelse versie hiervan verschijnt in 2017.

Sidra van de Week

Wekelijks wordt een commentaar op de Sidra van de Week (Parasjat Hasjavoea) in het Nederlands per e-mail verstuurd aan belangstellenden. Via de website van het Levisson Instituut kan men zich gratis hierop abonneren. Alle commentaren zijn terug te lezen op de website: www.levisson.nl > Archief > Sidra van de week

Bibliotheek

Ook in 2016 kreeg de bibliotheek regelmatig boeken aangeboden uit nalatenschappen en van mensen die hun huis aan het opruimen waren. Met zeer grote terughoudendheid worden boeken geaccepteerd, omdat de boeken binnen de bestaande collectie moeten passen en een goede aanvulling dienen te zijn.

Management Team

Naast de dagelijkse gang van zaken hield het Management Team zich in de verslagperiode vooral bezig met de rabbijnopleiding, de nascholing voor de rabbijnen en voorzangers en die van de Talmoed-Tora leerkrachten, en de toekomst van Rimón.

Het Management Team vergadert eens per maand en daarnaast is er e-mail en telefonisch overleg. Het MT is ook vertegenwoordigd bij de vergaderingen van het bestuur. Tevens houdt het contact met het Nederlands Verbond voor Progressief Jodendom en de besturen van de aangesloten gemeenten.

De directeur Algemene Zaken houdt drie dagen per week kantoor in de Levissonkamer in het gebouw van de LJG Amsterdam en is op de overige dagen per e-mail bereikbaar.

Samenstelling bestuur, leiding en commissies

In 2016 heeft er geen wijziging in het bestuur plaats gevonden. Het bestuur kwam elke twee maanden bijeen, in totaal vijf keer, en hield zich voornamelijk bezig met de toekomst van de rabbijnopleiding, Rimon en de financiën.

De Academische Commissie kwam in augustus eenmaal bij elkaar. Verder werd via e-mail en telefoon overlegd gepleegd.

De Commissie BeroepsVorbereidende Vorming (BVV) heeft in het verslagjaar haar naam gewijzigd in Commissie BeroepsVorming (CBV).

Bestuur

Ella Wijnschenk-Oesterman, voorzitter
Prof. dr. Juliette Walma van der Molen, vice-voorzitter
Dr. Thijs ten Raa, penningmeester
Mr. David Allick, secretaris
Drs. Lena Herman-ten Cate, lid (namens het Verbond)

Management Team

Rabbijn mr. Menno ten Brink, decaan
Prof. dr. Reinier Munk, hoofd Academisch Programma
Rabbijn Marianne van Praag, hoofd Programma Beroepsvorming
Drs. Francine Püttmann, directeur Algemene Zaken

Academische Commissie

Prof. dr. Irene Zwiép, voorzitter
Prof. dr. Reinier Munk, secretaris
Rabbijn Tamarah Benima, lid
Drs. Carolyn Levisson, lid
Mr. Ernst Numann, lid
Rabbijn Awraham Soetendorp, lid
Rabbijn mr. Menno ten Brink, decaan
Rabbijn David Lilienthal, ere-decaan
Ella Wijnschenk-Oesterman, voorzitter bestuur

Subcommissie Toelating

Prof. dr. Irene Zwiép, voorzitter Academische Commissie
Drs. Carolyn Levisson, voorzitter Commissie BeroepsVorming
Rabbijn mr. Menno ten Brink, decaan

Commissie Beroepsvorming (CBV)

Drs. Carolyn Levisson, voorzitter
Rabbijn Marianne van Praag, hoofd Programma Beroepsvorming
Jorien Tamse, lid
Ella Wijnschenk-Oesterman, toehoorder

Rimon – Liberaal Joods Landelijk Onderwijs Centrum

Matty van Eldik, coördinator

Lea Abram, medewerker

Israel Golani, medewerker Hebreeuws

Tanja Verstelle, adviseur website

Webmasters

Dick Hage

Bram Lagendijk (muziekbibliotheek)

Vrienden en donateurs

Uit het voorgaande moge blijken dat het Instituut voortvarend bezig is. De financiën blijven zorgen geven, met wederom een netto verlies in het verslagjaar.

Voor de continuïteit van de activiteiten blijft het Instituut afhankelijk van de bereidheid van onze bestaande trouwe vrienden en donateurs om ons te blijven steunen. Wij zijn hun veel dank verschuldigd, evenals het Nederlands Verbond voor Progressief Jodendom, Stichting Collectieve Maror-gelden, Paula Salomon-Lindberg Stichting en de Stichting Mgr Dr. A.C. Ramselaar Fonds. Het bestuur zal met de leiding blijven zoeken naar een structurele oplossing voor de financiering, zodat het Instituut financieel gezond blijft. De Stichting Robert A. Levisson, waaronder het Instituut valt, is een erkende Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Een hele goede oplossing op de langere termijn zou zijn als mensen ons uit een legaat zouden willen toedelen. Intussen blijven wij uw hulp nodig hebben om meer vrienden, donateurs, stichtingen en fondsen te vinden die ons financieel willen bijstaan om dit kenniscentrum van het Liberale Jodendom in Nederland te behouden en actief te laten blijven.

Plannen voor 2017

De plannen voor het jaar 2017 zijn een voortzetting van het huidige beleid, waarbij de rabbijnopleiding prioriteit heeft. Het Instituut zal in 2017 opleidingen voor leden van de LJG-gemeenten aanbieden, als ook nascholingen voor de reeds opgeleide rabbijnen, voorzangers en leerkrachten. Het Instituut zal zich in 2017 vooral buigen over een cursus voor mensen die de diensten in hun sjoel willen leiden.

In overleg met de rabbijnen zal er weer een nascholing aan hen worden aangeboden. Ook de nascholing van de voorzangers wordt gecontinueerd.

De organisatie van Rimon zal transparanter worden, waarbij twee keer per jaar een overleg met alle hoofden van het Liberaal Joods onderwijs plaats zal vinden. Ook organiseert Rimon in 2017 twee keer een landelijke bijscholing voor de leerkrachten, wordt de nieuwe lerarenopleiding gecontinueerd en een nieuwe website voor Rimon gebouwd. Inmiddels is in 2017 Matty van Eldik na twaalf jaar als coördinator te hebben gewerkt, opgevolgd door Lea Abram en Anne-Maria van Hilst.

Op 28 mei 2017 zal het Instituut een landelijke studiedag organiseren over ‘God in het jodendom’. Het Instituut werkt aan een gabbai gids. Zodra deze gids gereed is, hoopt het Instituut wederom een gabbai opleiding op te zetten. Het project om de hele Tora in te zingen wordt in 2017 afgerond.

2. De Financiering

Financieel jaarverslag over het boekjaar 2016

De jaarstukken 2016 zijn op 20 februari 2017 vastgesteld door het bestuur en aansluitend door accountant Kuhlman. Hieronder volgt een samenvatting. Indien men de volledige jaarstukken wenst te ontvangen, kunnen deze worden opgevraagd via contact@levisson.nl.

Balans per 31 december 2016

<i>Activa</i>		<i>Passiva</i>	
Vorderingen	€ 4.047	Stichtingsvermogen	€ 79.185
Liquide middelen	€ 164.584	Bestemmingsreserve	€ 69.510
		Belastingen	€ 525
		Schulden/overloop	€ 19.411
Totalen	€ 168.631		€ 168.631

De *bestemmingsreserve* bestaat uit een vijftal fondsen:

Studentenfonds	€ 25.981
Fonds seminars Israël	€ 15.000
Fonds wetenschappelijk onderzoek	€ 8.841
Opleidingenfonds	€ 14.969
Rimon	€ 4.719

Het studentenfonds is bedoeld om studenten die daaraan op grond van hun persoonlijke situatie behoefte aan hebben, een toelage te kunnen geven voor kosten die rechtstreeks met de studie verband houden. De eerste gelden van het studentenfonds zijn bijeengebracht als afscheidscadeau voor decaan Lilienthal toen hij met emeritaat ging als rabbijn van de LJG Amsterdam.

Het fonds seminars Israël is in 2005 ingesteld om voor de studenten met enige regelmaat aan een seminar in Israël te kunnen deelnemen.

Voor wetenschappelijk onderzoek, vooral in het buitenland, is in 2005 € 10.000 gereserveerd; in 2008 is een uitkering van € 1.000 gedaan en in 2016 een uitkering van € 159.

In 2007 heeft de Kiwi-Tielens Stichting een schenking gedaan, die in eerste instantie is aangewend voor de opleiding van voorzangers in de periode 2007-2009. Het niet-gebruikte deel ad € 11.895 is gedoteerd aan een bestemmingsreserve voor de lerarenopleiding. In 2011 heeft de Kiwi-Tielens Stichting een schenking gedaan voor de dekking van de kosten van een studiereis van de lerarenopleiding naar Londen eind 2011. Het niet-gebruikte deel ad € 3.074 is toegevoegd aan deze reserve. Het bestuur heeft de reserve opengesteld voor alle opleidingen.

In de zomer van 2013 heeft de Stichting Robert A. Levisson op verzoek van het Verbond (NVPJ) de activiteiten van het Liberaal Joods Landelijk Onderwijs Centrum Rimon overgenomen van de Stichting Sja'ar.

De overloop in de balans bevat € 2.930 bijdragen aan het David Lilienthal Fonds ter ere van zijn afscheid als decaan, dat gebruikt kan worden voor een tweede David Lilienthal-lezing.

Staat van baten en lasten over 2016

<i>Baten</i>		<i>Lasten</i>	
Vrienden/donateurs	€ 11.855	Personeelskosten	€ 24.943
Subsidies	€ 5.617	Docenten en cursussen	€ 27.052
Collegegelden	€ 2.000	Kosten bestuur/MT/cies	€ 598
Rentebaten	€ 1.248	Bibliotheek en lesmateriaal	€ -75
Rimon	€ 13.935	Rimon	€ 10.678
		Externe communicatie	€ 3.314
		Accountant/loonadministratie	€ 3.630
Netto verlies	<u>€ 37.908</u>	Diversen en onvoorzien	<u>€ 2.423</u>
Totalen	€ 72.563		€ 72.563

In 2016 is er € 37.908 verlies geleden, vooral ontstaan door de docentenkosten van de rabbijnopleiding.

De twee grootste uitgaven hebben stuivertje gewisseld. De docentenkosten zijn fors gestegen tot € 27.000 en de personeelskosten zijn iets gedaald tot € 25.000. Het verlies bij Rimon is weggewerkt. De administraties zijn nu volledig geharmoniseerd. Bijgevolg zijn de accountantskosten gezakt, zelfs tot beneden het aanvankelijke niveau zonder Rimon. Bestuur, Management Team en commissies maken minimale kosten.

De bijdragen van vrienden en donateurs zijn licht gegroeid, waarvoor wij hen danken. Het Nederlands Verbond voor Progressief Jodendom heeft zijn steun eenzijdig gehalveerd. Wij voldoen momenteel niet aan de Maror eis van minimaal drie rabbijnstudenten.

Het bestuur heeft openhartig overlegd met het Verbond. Dit heeft geleid tot de inspanningsverplichting de bijdrage met ingang van 2017 te herstellen tot het oude, afgesproken niveau.

Wij hopen zeer dat u ons helpt het tij te keren door genereus een extra bijdrage te geven, die overigens volledig aftrekbaar is vanwege onze ANBI status.

Thijs ten Raa
penningmeester